

Nr 4

Utlåtande i anledning av motioner angående förmånerna inom den allmänna försäkringen för deltids- och korttidsanställda samt lågavlönade.

Andra lagutskottet har behandlat två till lagutskott hänvisade motioner, I: 684 av herr *Kristiansson, Axel, m.fl.* samt II: 873 av herr *Jonasson m.fl.*

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning samt förslag rörande en sådan reformering av berörda regler i ATP-systemet att den nuvarande disproportionen mellan avgift och förmån för deltids- och korttidsanställda samt lågavlönade avlägsnas i enlighet med vad i motionen anförts».

Beträffande de skäl motionärerna anfört hänvisas till motionen II: 873.

Gällande bestämmelser

Pensionsgrundande inkomst inom tilläggspensioneringen för ett år utgöres i princip av summan av den försäkrades inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete för året, i den mån summan överstiger det för året gällande basbeloppet, d. v. s. ett belopp som motsvarar 4 000 kronor i 1957 års penningvärde, men icke överstiger 7,5 gånger basbeloppet. Basbeloppet avräknas i första hand mot inkomsten av anställning. På den pensionsgrundande inkomsten beräknas *pensionspoäng*, som i sin tur ligger till grund för bestämmandet av de förmåner som skall utgå från försäkringen. För varje år, för vilket pensionsgrundande inkomst fastställts för försäkrad, skall pensionspoäng tillgodoräknas honom. Pensionspoäng beräknas på så sätt att den pensionsgrundande inkomsten delas med det vid årets ingång gällande basbeloppet. Full ålderspension kan enligt huvudregeln utgå endast om pensionspoäng för 30 år tillgodoräknats den försäkrade. I fråga om försäkrad som är född år 1923 eller tidigare gäller övergångsbestämmelser, som innebär att ett mindre antal år än 30 krävs för full pension. Pensionen uträknas med utgångspunkt från medelpoängen under ett antal år, enligt huvudregeln medelpoängen under de 15 år då poängen varit högst. Ålderspension förutsätter att pensionspoäng tillgodoräknats för minst tre år.

Avgift till pensioneringen erläggs i fråga om inkomst av anställning av arbetsgivaren och i fråga om inkomst av annat arbete av den försäkrade själv. Avgifterna beräknas i princip på den del av inkomsten som överstiger

basbeloppet. I fråga om arbetsgivaravgifter tillämpas detta i huvudsak så, att arbetsgivaravgiften beräknas på den sammanlagda lönesumman, minskad med produkten av basbeloppet och antalet anställda. Därvid räknas den som varit anställd på heltid under hela året såsom en anställd, den som varit anställd på heltid under en månad såsom en tolftefels anställd, den som varit anställd på halvtid under hela året såsom en halv anställd o. s. v. Lönebelopp för en anställd överstigande 7,5 gånger basbeloppet inräknas ej heller i den summa på vilken pensionsavgiften beräknas. — I fråga om avgifter, som skall erläggas på grund av inkomst av annat förvärvsarbete, sker beräkningen på den pensionsgrundande inkomsten, i vad denna härrör från annat förvärvsarbete.

De ovan angivna reglerna kan i vissa fall leda till att pensionsavgift erlägges av arbetsgivare utan att motsvarande pensionspoäng tillgodoföres den anställde. Såsom exempel härpå må anföras följande två fall. (I båda fallen har förutsatts att basbeloppet är 5 700 kronor.)

I. En person har såsom enda arbetsinkomst lön från en anställning som varar ett halvt år. Lönen utgör för hela anställningstiden 5 000 kronor. Arbetsgivaren erlägger arbetsgivaravgift på lönebeloppet minskat med halva basbeloppet, alltså å $(5\,000 - 2\,850 =)$ 2 150 kronor, men någon pensionsgrundande inkomst beräknas likväl inte, eftersom arbetsinkomsten inte överstiger basbeloppet.

II. En person har såsom arbetsinkomst dels 6 000 kronor på grund av verksamhet i egen rörelse, dels 5 700 kronor på grund av fyra månaders anställning. För den sistnämnda inkomsten erlägger arbetsgivaren arbetsgivaravgift, som beräknas på lönen minskad med en tredjedel av basbeloppet, alltså på $(5\,700 - \frac{1}{3} \times 5\,700 =)$ 3 800 kronor. Den försäkrade är skyldig att själv erlägga avgift till pensioneringen på inkomsten av rörelse. Eftersom avdraget för basbeloppet i första hand skall göras på inkomsten av anställning, som i förevarande fall är lika stor som basbeloppet, beräknas avgiften på hela inkomsten av annat förvärvsarbete. Resultatet i detta fall kan sägas vara, att pensionsavgift beräknas även på delar av inkomsten, som ligger inom basbeloppet, eller att de pensionsavgifter arbetsgivaren erlägger för den försäkrade inte får någon motsvarighet i pensionspoäng för den försäkrade.

Tidigare behandling m. m.

Förhållandet mellan avgift och förmån inom ATP

Tilläggs pensioneringen är uppbyggd efter fördelningsprincipen. Meningen är därför inte direkt, att en arbetsgivaravgift för en viss försäkrad skall avse just denne försäkrades pensionsförmåner. Härom uttalades i *prop. 1959: 100* under specialmotiveringen till 33 § i lagen om försäkring för allmän tilläggs pension följande.

Enligt principförslaget i propositionen 1958 A:55 skall finansieringen av de anställdas tilläggs pensionering ske med *kollektiva arbetsgivaravgifter* av samma slag som arbetsgivarnas bidrag till sjuk- och moderskapsförsäk-

ringarna, d. v. s. med en viss procent på en av arbetsgivaren utgiven lönesumma. En arbetsgivares avgift skall sålunda bidra till finansieringen av tilläggs pensioneringen för alla anställda, som enligt lagen omfattas av tilläggs pensioneringen, och alltså inte för just den, på vars lön avgift beräknas, eller för just dem som är anställda hos arbetsgivaren. Lagen är uppbyggd i överensstämmelse härmed, och i denna paragrafs första stycke föreskrives, att *arbetsgivare för varje år skall erlägga avgift för vad han under året utgivit såsom lön till hos honom anställda arbetstagare.*

Särskilda svårigheter ansågs i propositionen uppkomma i fall då de försäkrade är endast deltidsanställda eller korttidsanställda. Härom anföres i propositionen bland annat.

För att nå det praktiska syftet, att arbetsgivaravgift skall beräknas endast på den del av lönesumman, som kan antagas bli pensionsgrundande för de anställda, torde det sålunda bli nödvändigt att räkna med någon form av basbeloppsavdrag. Att verkställa avdrag motsvarande hela basbeloppet för var och en hos en arbetsgivare under kalenderåret anställd skulle emellertid vara uppenbart orimligt. En arbetsgivare med många korttidsanställda skulle då trots en hög sammanlagd lönesumma kunna helt slippa från avgift.

De konsekvenser, som avräkningsregeln i fråga om basbeloppet kan få för dem som har såväl löneinkomst som annan inkomst, har varit kända vid beslutet om den allmänna tilläggs pensioneringen. Detta framgår av ett uttalande i ovannämnda proposition av *föredragande departementschefen*, vari han framhåller, att det synes böra övervägas att efter vidare utredning jämka avräkningsregeln med tanke på sådana skogskörare, som vid sidan om företagarinkomst regelbundet har säsongbetonade löneinkomster av mindre omfattning.

I *motioner till 1960 års riksdag* hemställdes om skyndsamt utredning i syfte att uppnå sådan ändring av förevarande bestämmelser om korttidsanställning att antingen arbetsgivaravgift inte skulle erläggas för vederlag, som inte blir pensionsgrundande inkomst, eller inkomsten skulle bli pensionsgrundande i den mån arbetsgivaravgift erlagts för densamma.

I sitt av riksdagen godkända *utlåtande 1960:6* hemställde *andra lagutskottet*, att enär erfarenhet ännu icke vunnits av reglernas verkningar motionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Frågan om sambandet mellan avgifter och förmåner såvitt avser korttidsanställda arbetstagare var föremål för bedömning även under *1961 års riksdag*. I sitt av riksdagen godkända *utlåtande 1961:56* anförde *andra lagutskottet*.

ATP-lagen bygger på ett fördelningssystem. Arbetsgivaravgifterna debiteras och inbetalas kollektivt av arbetsgivaren för hos honom anställda. Registrering av inbetalda avgifter sker icke individuellt för varje försäkrad. Det är därför icke möjligt att åstadkomma absolut överensstämmelse mellan inbetald avgift och tillgodoförd pensionspoäng.

Det problem, som aktualiserats i förevarande motioner, sammanhänger med dessa principer för beräkning av arbetsgivaravgifterna. Frågan har samband med finansieringssystemet i stort inom socialförsäkringen. Detta är för närvarande föremål för överväganden inom socialdepartementet. Enligt vad som uppgivits har man därvid uppmärksamheten riktad på det i motionerna aktualiserade problemet. Utskottet finner det därför icke påkallat för riksdagen att taga något initiativ i frågan.

Även 1962 och 1963 års riksdagar hade att taga ställning till motionsyrkanden av samma innebörd. Motionerna avslogs med den motiveringen att sedan frågan sist var föremål för behandling ingenting inträffat som kunde föranleda till ändrat ställningstagande.

År 1964 avlämnade *allmänna skatteberedningen* sitt betänkande Nytt skattesystem (SOU 1964:25). I betänkandet behandlades frågan om socialförsäkringarnas finansiering. Beredningen anförde bl. a.

När det gäller att förverkliga förslagens grundtanke om ett ökat inslag av arbetsgivaravgifter på grundval av och med anknytning till tilläggs pensioneringens finansieringssystem är skilda praktiska lösningar möjliga.

En möjlighet är att slopa det nuvarande basbeloppsavdraget som avgiftsfri inkomst och jämväl å dessa inkomster utta avgift efter samma procent-sats som fastställes att gälla för arbetsgivaravgifterna inom tilläggs pensioneringen. De avgiftsintäkter, som inflyter och belöper på inkomster upp till gränsen för basbeloppet, kan avskiljas från övriga inbetalda avgifter. Inflytande avgifter, som hänför sig till inkomster som är pensionsgrundande inom tilläggs pensioneringen, skall givetvis avse tilläggs pensioneringens finansiering och tillföras allmänna pensionsfonden. Återstoden av ifrågavarande avgifts intäkter skall tillföras de angivna av beredningens förslag omfattade socialförsäkringsgrenarna — folkpensioneringen (frånsett kommunala bostadsbidrag), sjukvårdsförsäkringen och hemmafruförsäkringen. Då emellertid ett avgiftsuttag, som på angivet sätt begränsades till att avse endast inkomster upp till basbeloppsgränsen, från avkastningssynpunkt ej skulle erbjuda en tillfredsställande lösning av finansieringsproblemen, fick man utgå från, att ett på detta sätt konstruerat avgiftsuttag måste ytterligare utbyggas. Därvid kunde övervägas att bibehålla en viss egenavgift till socialförsäkringens grundförmåner, måhända konstruerad på i princip likartat sätt som folkpensionsavgiften. En annan möjlighet är att komplettera avgiftsuttaget å inkomster upp till gränsen för basbeloppet med ytterligare ett avgiftsuttag av viss procentuell storlek, som kunde fastställas att motsvara viss procent å hela lönesumman upp till tilläggs pensioneringens övre gränsbelopp. Ännu ett alternativ är att konstruera avgiftsuttaget så, att en avgift av viss procentuell storlek uttas å samma underlag, som ifrågakommer inom tilläggs pensioneringen. Med en konstruktion av sist antydd innebörd skulle alltså basbeloppsavdraget bibehållas.

Det är företrädesvis dessa nu skisserade förslag till lösningar, som närmare övervägts av beredningen.

En avgift beräknad å inkomst inom basbeloppet på förut antytt sätt skulle medföra, att de anställdas grundförmåner från socialförsäkringen till en del finansierades genom avgifter av i princip samma slag som avgifterna till tilläggs pensioneringen. Systemet skulle innebära en följsamhet till kostnadsutvecklingen såtillvida, att avkastningen automatiskt ökade i takt med

stegringen i avgiftsuttaget inom tilläggs pensioneringen. I denna mening skulle den ifrågasatta ordningen kunna sägas besitta en dynamisk effekt och en inbyggd automatik, som måste bedömas som en fördel mot bakgrunden av den förestående snabba kostnadsökningen på området.

Ett avgiftsuttag å basbeloppsinkomsterna skulle innebära ett mera enhetligt system för kostnadsansvaret samt en i princip rättvisande anknytning mellan folkpensioneringens och tilläggs pensioneringens finansiering. Denna skulle kunna sägas återspegla den materiella uppbyggnaden av de båda pensionsformerna.

En avgift även å inkomst inom ramen för basbeloppet skulle få till följd, att frågan om en viss inkomst härrörde av anställning eller av annat förvärvsarbete betydde mindre för den samlade avgift — i form av arbetsgivaravgift eller egenavgift — som följde med inkomsten. Den i vissa fall mindre goda överensstämmelsen mellan förmåner och avgifter inom tilläggs pensioneringen, som det nuvarande systemet inrymmer, skulle genom reformen tillrättaläggas såtillvida som allmänna pensionsfonden ej skulle komma att tillföras avgiftsintäkter för inkomster, som ej tillika medförde pensionsrätt inom tilläggs pensioneringen.

Den ifrågasatta ordningen skulle alltså innebära, att endast sådana inkomster, som gav pensionsrätt inom tilläggs pensioneringen, medförde avgift till densamma. Resultatet härav skulle bli att avgifterna till allmänna pensionsfonden i vissa fall blev något lägre eller — undantagsvis — något större än vid tillämpning av nu gällande regler. Hur dessa effekter beloppsmässigt skulle påverka allmänna pensionsfonden lär ej kunna kvantitativt bestämmas.

Beredningen föreslog vidare att för inkomst av annat förvärvsarbete skulle erläggas egenavgift för grundförmånerna av motsvarande storlek som uttaget av arbetsgivaravgift.

Beträffande uppdelning av de influtna medlen på tilläggs pensioneringen och grundförmånerna föreslog beredningen att fördelning skulle ske på grundval av summan av för ett år fastställda pensionsgrundande inkomster.

I *motioner* vid 1964, 1965 och 1967 års riksdagar kritiserades ånyo det förhållandet att en del arbetstagare med deltids- och korttidsanställning inte får såsom pensionsgrundande tillgodoräkna sig den inkomst som arbetsgivaren erlagt avgift för. Motionen avslogs med hänvisning till att frågan var under övervägande (2LU 1964:67, 1965:10 och 1967:10).

I början av år 1965 tillsattes en *utredning angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter* för att överarbeta allmänna skatteberedningens förslag. I oktober 1967 lade utredningen fram förslag dels om mervärdeskatt dels om socialförsäkringens finansiering (Stencil Fi 1967:10). Förslaget om finansieringen av socialförsäkringen bygger på allmänna skatteberedningens tanke att vid beräkning av arbetsgivaravgift inte skall göras något basbeloppsavdrag. De ökade intäkterna ett sådant system skulle medföra föreslås användas till andra grenar av socialförsäkringarna än tilläggs pensioneringen.

I *finansplanen för 1968/69* aviseras en omläggning av omsättningskatten

till mervärdeskatt. Däremot behandlas inte det framlagda utredningsförslaget om socialförsäkringarnas finansiering.

Trettioårsregeln och femtonårsregeln

I *motioner till 1961 års riksdag* hemställdes om skyndsamt utredning i syfte att borttaga femtonårs- och trettioårsreglerna.

Motionärerna motiverade yrkandet med att den gällande trettioårsregeln missgynnade låglönegrupperna, som tidigt kommer ut i arbetslivet och får erlägga avgifter under mer än 30 år. Genom femtonårsregeln gynnades enligt motionärernas uppfattning de grupper, som har brant stigande inkomster under senare delen av sin aktiva tid.

Motionerna avslogs. *Andra lagutskottet* anförde i *utlåtande 1961:56*:

Regeln om 30 pensionsgrundande år har sin förebild inom statstjänstemannapensioneringen, där krav på 30 tjänsteår för rätt till oavkortad ålderspension upprätthålles. Genom att antalet poänggivande år, som fordras för full pension, begränsas till 30 tillgodoses sådana försäkrade, som på grund av studier eller annan utbildning sent erhåller arbetsinkomster. Även gifta kvinnor, som på grund av barnsbörd och omvårdnad om barnen under ett antal år är förhindrade att ha förvärvsarbete, har fördel av att endast 30 år kräves för rätt till full pension. Detsamma gäller personer, som på grund av sjukdom eller arbetslöshet tvingas vara borta från förvärvslivet under längre tid. Med hänsyn härtill finner utskottet att 30-årsregeln är en lämplig avvägning mellan olika arbetstagares pensionsintressen.

Regeln att pensionen beräknas med hänsyn till medelpoängen för de 15 år, då poängtalen varit högst, d. v. s. de år då den försäkrade haft de största realinkomsterna, kan aldrig innebära nackdelar utan måste enligt vad utskottet kan finna innebära enbart fördelar för den försäkrade så snart någon förändring i realinkomst skett under de pensionsgrundande åren. Den omständigheten att vissa lönegrupper har större nytta av regeln än andra grupper motiverar enligt utskottets mening icke att regeln tas bort.

På grund av det anförda kan utskottet icke biträda motionsyrkandena.

Även åren 1962—1965 och 1967 hade *riksdagen* att taga ställning till motionsyrkanden av samma innebörd. Skäl till ändrat ställningstagande ansågs ej föreligga.

Utskottet

I förevarande motioner behandlas problem som rör sambandet mellan avgifter och förmåner inom tilläggs pensioneringen. Motionärerna kritiserar bl. a. förhållandet att en del arbetstagare med deltids- och korttidsanställning inte får såsom pensionsgrundande tillgodoräkna sig den inkomst som arbetsgivaren erlagt avgift för. Motionerna syftar till lagändring som undanröjer dessa olägenheter.

Frågan om sambandet mellan avgifter och förmåner, såvitt avser deltids-

och korttidsanställda arbetstagare, har tagits upp i motioner vid så gott som samtliga riksdagar under 1960-talet. Motionerna har avslagits. Andra lagutskottet, som behandlat motionerna, har erinrat om att tilläggs pensioneringen bygger på ett fördelningssystem, att arbetsgivaravgifterna debiteras och inbetalas kollektivt, att registrering av inbetalda avgifter inte sker individuellt för varje försäkrad samt att det på grund härav inte är möjligt att åstadkomma absolut överensstämmelse mellan inbetald avgift och tillgodoförd pensionspoäng. Utskottet har vidare framhållit att frågan har samband med finansieringssystemet i stort inom socialförsäkringssystemet. I sistnämnda hänseende har i oktober i fjol utredningen angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter framlagt vissa förslag.

Enligt utskottets mening skulle ändringar av det slag motionärerna förordar äventyra de stora fördelar som är förenade med tilläggs pensioneringens enhetliga uppbyggnad. Utskottet är därför inte heller i år berett att tillstyrka separata ändringar i systemet av det slag som förordas i motionerna.

I motionerna diskuteras även de s. k. trettioårs- och femtonårsreglerna. I princip gäller för erhållande av full ålderspension inom tilläggs pensioneringen att pensionspoäng skall ha tillgodoräknats den försäkrade i 30 år. Pensionen beräknas på genomsnittet av pensionspoängen under de 15 år då poängen varit högst.

Motionärerna gör gällande att trettioårsregeln missgynnar de låginkomstagare, som tidigt kommer ut i förvärvslivet och för vilka avgifter erlagges till pensioneringen under mer än 30 år och under avsevärt längre tid än för andra inkomsttagare. Genom femtonårsregeln gynnas enligt motionärernas uppfattning de grupper som har brant stigande inkomster under senare delen av sin aktiva tid. Motionärerna menar att pensionssystemet bör reformeras så, att samtliga poängår blir pensionsgrundande och pensionen beräknas efter inkomsten under alla dessa år.

Andra lagutskottet har vid åtskilliga tillfällen tagit ställning till motionsyrkanden av samma innebörd. I sina av riksdagen godkända utlåtanden har utskottet avstyrkt motionerna med följande motivering. Regeln om 30 pensionsgrundande år har sin förebild inom den statliga pensioneringen. Genom att antalet poänggivande år som fordras för full pension begränsats till 30, tillgodoses sådana försäkrade som på grund av studier eller annan utbildning inträder i förvärvslivet vid en högre ålder. Även kvinnor, som på grund av barnsbörd och omvårdnad om barnen under några år är förhindrade att ha fönärvsarbete, har fördel av trettioårsregeln. Detsamma gäller personer, som på grund av sjukdom eller arbetslöshet tvingas vara borta från förvärvslivet under längre tid. Regeln får anses innefatta en lämplig avvägning mellan olika arbetstagares pensionsintressen. Femtonårsregeln innebär enbart fördelar för den försäkrade, så snart någon förändring skett i realinkomsten under de pensionsgrundande åren. Den omständigheten att vissa grupper kan ha större fördel av regeln än andra motiverar inte att regeln tas bort.

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning i fråga om trettioårs- och femtonårsreglerna och avstyrker därför motionerna även i denna del.

Med hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, I: 684 och II: 873, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 februari 1968

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herr Strand (s), fru Carlqvist (s), fru Hamrin-Thorell (fp), herrar Dahlberg (s), Edström (fp)*, Blomquist (h)* och fru Nilsson (cp);

från a n d r a kammaren: herrar Odhe (s), Gustavsson i Alvesta (cp), Bengtsson i Varberg (s), fröken Sandell (s), herrar Fredriksson (s), Ringaby (h), Jönsson i Ingemarsgården (fp) och Jonsson (fp).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av fru Nilsson (cp), herrar Gustavsson i Alvesta (cp) och Ringaby (h), vilka ansett,

a) att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar på s. 6 med orden »Frågan om sambandet» och slutar med orden »förordas i motionerna» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Såsom framhållits i motionerna medför den nuvarande finansieringen av tilläggspensioneringen att betydande avgifter erlägges för kort- och deltidsanställda utan att de anställda erhåller någon pensionsrätt. I andra fall erlägges avgift för anställda av den åsyftade kategorin utan att de erhåller så stor pensionsrätt som avgiftens storlek skulle motivera. Utskottet finner dessa förhållanden otillfredsställande och vill särskilt påpeka att olägenheterna till övervägande del drabbar personer med relativt små inkomster.

Då det i motionerna aktualiserade problemet tidigare under 1960-talet behandlats av riksdagen, har riksdagen inte tagit ställning i sakfrågan. Riksdagen har hänvisat till att spörsmålet hade samband med finansieringssystemet i stort inom socialförsäkringarna och att detta system var föremål för utredning. Det åsyftade utredningsarbetet har avslutats genom att utredningen om indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter i höstas framlagt

sitt betänkande i ämnet. Såvitt känt är någon åtgärd i anledning av utredningens förslag i förevarande hänseende inte aktuell. Med hänsyn härtill är det enligt utskottets mening nödvändigt att man genom separata åtgärder söker komma till rätta med det i motionerna aktualiserade problemet. Utskottet vill alltså ha utredning av frågan så att förslag i enlighet med motionernas syfte snarast kan föreläggas riksdagen.»

b) att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar på s. 7 med orden »Andra lagutskottet har» och slutar med orden »i denna del» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Vid tidigare riksdagsbehandling har beträffande trettioårsregeln hävdats att den innefattar en lämplig avvägning mellan olika arbetstagares pensionsintressen. Regeln innebär sålunda fördelar för försäkrade, som till följd av studier har relativt få pensionsgrundande år. Detsamma gäller för kvinnor, som på grund av omvårdnad av barn under ett antal år är förhindrade att förvärvsarbeta. Även långtidssjuka och arbetslösa kan ha fördelar av regeln. Beträffande femtonårsregeln har gjorts gällande att regeln innebär enbart fördelar för en försäkrad så snart förändring skett i realinkomsten under de pensionsgrundande åren.

Trettioårs- och femtonårsreglerna innebär onekligen beaktansvärda fördelar för stora grupper försäkrade. Utskottet har inte för avsikt att föreslå någon försämring för dessa grupper. Det finns emellertid vissa grupper — främst låginkomsttagare — som inte i samma utsträckning som andra kan tillgodogöra sig fördelarna av de berörda reglerna. Inkomsttagare tillhörande dessa grupper har relativt konstant årsinkomst på låg nivå. De har ofta betydligt mer än 30 år i förvärvslivet. Utskottet anser det angeläget att man på något sätt ger den berörda gruppen försäkrade pensionsrätt även för pensionsgrundande år som överstiger 30. Hur detta skall ske får närmare utredas. I det sammanhanget bör också övervägas om man inte genom en alternativ regel kan kompensera sådana försäkrade som f. n. har relativt liten fördel av femtonårsregeln.»

c) att utskottet bort hemställa,

»att riksdagen med bifall till förevarande motioner, I:684 och II: 873, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i enlighet med vad utskottet anfört».

Särskilt yttrande

av fru *Hamrin-Thorell* (fp), herrar *Edström* (fp), *Jönsson* i Ingemarsgården (fp) och *Jonsson* (fp).

Det är vissa problem förenade med de deltids- och korttidsanställdas samt låginkomstgruppernas ställning inom tilläggs pensioneringen. Det gäller exempelvis personer sysselsatta inom skogsbruket och deltidsanställda med

hushållsarbete. Det borde enligt vår mening vara möjligt lösa problemen utan att rubba de nuvarande principerna för pensionssystemet. Synpunkter av detta slag har tidigare framförts i riksdagen från vårt håll. De i motionerna anvisade lösningarna på problemen är inte fullt tillfredsställande och vi har därför ej kunnat biträda motionerna. Enligt vår mening bör det emellertid vara möjligt att komma till rätta med frågan i samband med att man tar ställning till det material utredningen angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter framlagt.